

Αποχρηματοδότηση της Δημοκρατίας: Θα επιτρέψει η Ευρώπη στον Putin και τον Musk να κυριαρχήσουν στη συζήτηση;

του Ariel Brunner,
Περιφερειακός Διευθυντής, BirdLife Europe

Η δημοκρατία στην Ευρώπη δέχεται επίθεση, καθώς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συζητά την περικοπή της χρηματοδότησης σε Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών που ενισχύουν τις φωνές των ίδιων των πολιτών. Ορισμένοι Ευρωβουλευτές έχουν εξαπολύσει σκληρή επίθεση σε βάρος περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, υποστηρίζοντας ότι η λήψη χρηματοδότησης από το πρόγραμμα LIFE της ΕΕ είναι παράνομη. Πρόκειται για μια επικίνδυνη πρόκληση για τη δημοκρατία, στην οποία οι Ευρωβουλευτές πρέπει να αντισταθούν.

Το πρόγραμμα LIFE είναι το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο της ΕΕ για την περιβαλλοντική και κλιματική δράση, με 5,4 δισεκατομμύρια ευρώ να έχουν διατεθεί για την περίοδο 2021-2027. Αυτό είναι μόλις το 0,3% του προϋπολογισμού της ΕΕ - ένα πενιχρό ποσό, αν αναλογιστεί κανείς την υπάρχουσα κρίση που αντιμετωπίζουμε, σχετικά με την κλιματική αλλαγή και την κατάρρευση των οικοσυστημάτων. Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης στηρίζει έργα σε τοπικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου Natura 2000 και των προστατευόμενων περιοχών της ΕΕ. Ένα μικρό μέρος - 15,6 εκατ. ευρώ ετησίως ή το 0,006% του προϋπολογισμού - προορίζεται για επιχορηγήσεις λειτουργίας σε περιβαλλοντικές οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών. Η χρηματοδότηση αυτή διαδραματίζει ζωτικό ρόλο, ώστε οι εν λόγω οργανώσεις να μπορούν να συμβάλλουν σε πολιτικές που προστατεύουν τη φύση και αντιμετωπίζουν την κλιματική αλλαγή σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Το επιχείρημα που προβάλλεται είναι ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρηματοδοτεί ΜΚΟ για να ασκούν πιέσεις στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, παρεμβαίνοντας έτσι στη δημοκρατική διαδικασία. Ωστόσο, η πραγματικότητα είναι εντελώς διαφορετική. Η δημοκρατία δεν είναι μία απλή διαδικασία. Απαιτεί την κατανόηση πολύπλοκων προτάσεων που εκτείνονται σε χιλιάδες σελίδες, την εξέταση χιλιάδων τροπολογιών και την παρακολούθηση πολύωρων συζητήσεων σε όλα τα επίπεδα, με συμμετέχοντες από άγνωστες επιτροπές εμπειρογνομόνων μέχρι κοινοβουλευτικές ολομέλειες. Είναι σχεδόν αδύνατο για τους πολίτες να βγάλουν άκρη χωρίς επαγγελματική υποστήριξη. Οι εθνικές οργανώσεις που εκπροσωπούν τους πολίτες αντιμετωπίζουν κι άλλες προκλήσεις όπως γλωσσικά εμπόδια, έλλειψη πόρων και γεωγραφικούς περιορισμούς, γεγονός που καθιστά δύσκολη την αποτελεσματική συμμετοχή τους. Οι Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών σε επίπεδο ΕΕ γεφυρώνουν αυτό το χάσμα, διασφαλίζοντας ότι οι φωνές των πολιτών περιλαμβάνονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις μπορούν να αντέξουν οικονομικά στρατιές επαγγελματιών που μεταφέρουν τις φωνές τους στις Βρυξέλλες. Οι ξένες κυβερνήσεις διαθέτουν ισχυρές διπλωματικές υπηρεσίες, αλλά προσλαμβάνουν επίσης όλο και περισσότερο καλά αμειβόμενους επαγγελματίες για να ασκούν πίεση (lobbying). Οι πάμπλουτοι αποκτούν έτσι σχεδόν απεριόριστη προσωπική πρόσβαση στους ιθύνοντες για τη λήψη αποφάσεων. Αν η Κοινωνία των Πολιτών δεν δύναται να μείνει στο παιχνίδι των εξελίξεων,

τότε χάνεται κάθε ίχνος ισότιμων όρων ανταγωνισμού και μόνο οι πλούσιοι και ισχυροί μπορούν να έχουν την προσοχή των υπευθύνων για τη λήψη αποφάσεων. Η χρηματοδότηση της ΕΕ παρέχει ένα περιορισμένο αλλά σημαντικό αντίβαρο, υποστηρίζοντας την κοινωνία των πολιτών και επιτρέποντας στους πολίτες να ακουστεί η φωνή τους. Οι πόροι αυτοί κατανέμονται με διαφάνεια, ελέγχονται προσεκτικά και συμβάλλουν στη σύνδεση των Ευρωπαίων πολιτών με τους ιθύνοντες για τη λήψη αποφάσεων.

Το 2023, οι ομάδες πίεσης (lobby) της ΕΕ δαπάνησαν συνολικά 1,3 δισεκατομμύρια ευρώ για άσκηση πίεσης (lobbying) στην ΕΕ - χρήματα που ξοδεύονται κυρίως από εταιρείες και τις οργανώσεις τους. Συγκριτικά, ο συνολικός προϋπολογισμός των εννέα μεγαλύτερων περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) σε ευρωπαϊκό επίπεδο ήταν περίπου 45 εκατομμύρια ευρώ, περίπου όσο και ο προϋπολογισμός μόνο της ένωσης χημικών βιομηχανιών CEFIC.

Για να κατανοήσετε την αξία των επιχορηγήσεων LIFE στις ΜΚΟ, σκεφτείτε ότι υποστηρίζουν οργανισμούς όπως η BirdLife και η FACE – η οργάνωση των κυνηγών της Ευρώπης. Αν και συχνά διαφωνούμε και σε ορισμένες περιπτώσεις, έχουμε ασκήσει πίεση για αντίθετες δράσεις, η ουσία της δημοκρατίας είναι ότι οι πολίτες, ακόμη και με διαφορετικές απόψεις, μπορούν να εκθέτουν τα επιχειρήματά τους στους εκπροσώπους τους. Η χρηματοδότηση που βοηθά τους πολίτες σε ολόκληρη την Ευρώπη να ασχοληθούν με πολύπλοκες πολιτικές, που επηρεάζουν τη ζωή τους, αποτελεί κρίσιμο μέρος της δημοκρατικής διαδικασίας.

Η Ευρωπαϊκή δημοκρατία δέχεται σήμερα έντονες πιέσεις. Ολοκληρωτικά καθεστώτα και ιδεολογίες αμφισβητούν ανοιχτά τον «ευρωπαϊκό τρόπο ζωής». Ορισμένα από αυτά τα καθεστώτα εργάζονται για να υπονομεύσουν διακριτικά την Ευρώπη, ενώ παράλληλα, καταφεύγουν στον πόλεμο ή την τρομοκρατία. Ισχυρά υπέρ-πλούσια άτομα με έδρα τις ΗΠΑ επιδιώκουν να υπονομεύσουν την ικανότητα της ΕΕ να προστατεύει τους πολίτες της από τις επεμβατικές τεχνολογίες και τις μονοπωλιακές επιχειρηματικές τακτικές τους. Η υπονόμηση της βασικής λειτουργίας της Ευρωπαϊκής δημοκρατίας σημαίνει, επίσης, την αποδυνάμωση της Ευρώπης απέναντι στους οικονομικούς και γεωπολιτικούς αντιπάλους της.